

Ahmet ÜNAL*

Judeo-Hıristiyan Tarih Yazıcılığı, Orientalizm, Eski Anadolu Kültürleri, Arkeoloji ve Türkler

*“Ölülerin yasını tutmanın tek yolu,
onların istekleri doğrultusunda yaşamaktır”*

(Edward Young)

Abstract: Beside his indispensable contributions to Greek Philology Sencer Şahin used to reprimand the distorted position assigned to archaeology, and its incorrect perception in Turkey. With this in mind my contribution to his memorial volume stands in close relation with historiography, philosophy, archaeology and philological disciplines, all born and developed completely in the West, spread out all over the world, including Turkey. But these social sciences arose without exception under the shadow of Christian and European religious and ethical virtues. Therefore, methods and expectations of historical and archaeological investigations and interpretive evaluations are clearly predetermined alone by both of these core values. A close examination of the materialistic and virtual spoil of historical and archaeological data shows clearly that they principally serve to the motto “Bible and Homer are correct!” The paper investigates grotesquely what ridicules, distortions and eccentricities ensue when the European way of perception is adapted unquestioningly in the Third World countries who neither appropriate them to themselves nor have the ability to put their own standards by their evaluation. At this point the role of the Orientalists becomes critical who approach these sciences from the view-point of the Westerners and promote their subjective results such as methods of dating, interpretation and spoil, and export them to non-Christian (mostly Oriental) countries. Since alone Judeo-Christian historiography gets its lion’s share from the past cultural heritage, nothing remains for the people living in those once Kulturlandschaften. There is also an exasperating prerogative which establishes between the creators of extinguished cultures and modern ethnicities. All these push the masses into a dilemma; they feel to have lost out and have been cheated out of their cultural heritage by foreigners. The outcome is that either they reject the antiquities absolutely or they create fictive connections by means of exaggerated and non-scientific ideas with the past cultures. In addition to all sort of distortions and curiosities there comes one special awkwardness in Turkey, that namely alone archaeology among all other historical sciences would have the leading role. The scandals fabricated under the usage of effective orientalist deployments in recent years around the Trojan archaeology are warning examples, and they are also discussed in the course of the study.

Keywords: Historiography; Orientalism; Ancient Anatolian civilisations; archaeology; Turks; Trojan Archaeology; spoil of ancient civilisations.

Muhterem arkadaşım ve meslekdaşım Sencer Şahin’in aziz anısına sunduğum, tamamen teorik ve biraz da felsefeye kaçan tarih yazımı üzerinde bilhassa durmamın amacı, birçok doğa ve insan bilimleri gibi tamamen Batı’da doğmuş, Batı toplum yapısı, gereksinmesi ve standartlarına göre gelişmiş ve zahiren “evrenselleşmiş” olan bu konu ve arkeolojik araştırmaların Türkiye dâhil Üçüncü Dünya ülkelerine ne derece uyarlanabileceğini, pratikte olduğu gibi uygulandığında ne gibi tuhaflık, çelişki ve çarpıklıkların ortaya çıkabileceğini göstermek ve bunun nedenlerini ortaya koymaktır. Öyle ya, tarih yazımı günlük hayatımızda kullandığımız komplike teknik cihazların kullanım kitaplarından tamamen farklı bir şeydir ve ne yazık ki yoğun yaşam savaşımız içinde pekalâ gözlerden irak kalıyor! Bir bakıma niçin

---

* Prof. Dr. Ahmet Ünal, Hitit Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Ulukavak Mah., Çiftlik Çayırı Cad. 61, 19030 Çorum (ahmunal43@gmail.com).

tarih yazıyoruz, okuyoruz veya kazı yapıyoruz, kaynak metinleri yayınlıyoruz, okuyoruz, okutuyoruz, standartları koyanlar, yönlendirenler ve sonuçlarından aslan payını alanlar kimlerdir sorularının muhasebesi yapılmalıdır. Tüm görseelliğine rağmen, Batı'nın sinsice, ama büyük bir hünerle bilimsel kılıfa soktuğu ve tıpkı teknolojik ürünler gibi geri kalmış ülkelere pazarladığı tarih yazıcılığı ve arkeolojik araştırma yöntem, yorum biçimleri ve tarihlenmesi, bilim ve teknoloji fakiri hedef ülkelerde sorgusuz sualsiz kabul görmekte, tarihî ve arkeolojik değerlerin söz sahibi gelişmiş ülkeler tarafından talan edilmesine ve sömürülmesine kadere boyun eğmesine göz yumulmaktadır. Politik, kültürel, ekonomik ve askerî alanlarda oriyentalizmin bu kadar özgürce cirit attığı Türkiye dışında bir başka ülke yoktur. Kanısız ihtilâller, bilim ve teknolojide rakipsiz hâkimiyet hep oriyentalist oyunlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. İşin tuhaf tarafı, ülkede bu oyunlara karşı çıkan, omurgası dik insanların çok nadir olmasıdır. Bu durum bilim çağını yakalayamamanın, standart koyamamanın, hazır teknoloji kullanma alışkanlığının ve oriyentalist oyunları bilimle karıştırmanın bir sonucudur ve bir bakıma Sisyphos savaşına benzer. Ama sanki bir kadermiş gibi insanın eline tutuşturulan senaryoyu sorgusuz sualsiz oynaması, elinden birşey gelmeyince verbal tepki göstermesi başkadır! Sencer Şahin ve ben arkeoloji ve kültür sömürüsü gibi bizi yakından ilgilendiren alanlarda bu oyunlara karşı çıkan iki kişiydik. Aşağıda biraz açacağım Troya arkeolojisi en başta olmak üzere döndürülen dolaplara kanmamakla kalmadık, oyunu sergeleyenleri ve ona kananları yeri geldiğinde sertleşen kalemlerimizle yerdik. En başta Troya skandalı olmak üzere şimdi o oyunlardan bazılarının asılsızlığı ortaya çıktı, kanan ve kandırılanların peçeleri düştü. Ucuz tavizler karşılığı onlara kanan ve alet olan insanlar şimdi bizlerin yüzüne nasıl bakacaklar, çok merak ederim.

Başkaca yerlerde de belirttiğim gibi Eski Anadolu tarihi ipotek altındadır ve Bermuda Üçgeninin içindedir ve araştırmalarımızda tüm olup bitenleri dikkat ve titizlikle göz önünde bulundurmamız lâzımdır. Tarihin nasıl saptırıldığını, kimlerin işine yaradığını, nasıl sömürü, üstünlük, çıkar sağlama, aşağılama, kolonize etme ve hegemonya kurma aracı olarak kullanıldığını kavrayabilmek için, evrensel tarih yazıcılığını ve arkeolojiyi bir bilim dalı haline getiren uluslara ve yöntem ve yorum şekillerini olduğu gibi "ithal" eden uydu toplumlara ve onlara biçilen paylara bakalım. Ne de olsa günümüz Üçüncü Dünya ülkelerinin ataları sayılabilecek Eski Doğu uygarlıklarında biriken bilgi ve kültür, bir zincirin halkaları gibi Tevrat ve Hellenizm aracılığıyla Roma'ya, oradan da modern Avrupa'ya girmiştir. Tarih yazıcılığının ve arkeolojinin, hiç değişikliğe uğramadan Hıristiyan dogmalarına ve felsefesine yabancı olan gayri Hıristiyan toplumlara pazarlandığı ortadadır; öyle ki okuyucu sonuçta grotesk olarak "ben bu tarihi niye yazıyorum, okuyorum, niye kazı yapıyorum, onunla benim geçmişim arasında ne gibi bir ilişki var ki?" deyip, protesto etme noktasına gelecektir ve eğer akli başında ise yeni amaç ve yöntem arayışları içine girecektir. Aynı şekilde sırf moda uydıkları için veya entelektüel uğraşı olarak değil de, bilinçli kazı yapanlar "pekalâ; madem ki benim kazarak bulduğum sonuçlar meğer 'Musa ve Homer ne kadar da haklıymış!'" ideolojisine hizmet ediyormuş, o zaman bu işi niye yapıyorum diye sormalıdır. Hele bir de tarih diye okutulan şey Edward Gibbon, Ambrose Bierce ve Jane Austen'in bir bakıma haklı olarak "cinayetler, çılgınlıklar ve insanlığın talihsizliklerinin bir kaydı" olarak tarif edilen türden ise!

Ortak insanlık mirası filolojik, arkeolojik ve tarihî kaynak ve eserlerin beşiğinde oturan Türkiye tüm şatafat ve şamatalara, gösterişlere ve uluorta demeçlere rağmen maalesef tarih ve arkeolojiyle olan sorunlarını çözememiştir, araştırma ve değerlendirmeler hâlâ yabancı yorumcular tekelinde ve güdümündedir. En büyük noksanlığı da kendi toprakları üzerinde yeşermiş öz kaynaklarına kendi çabalarıyla ulaşamaması, yorumlayamaması, koruyamaması, değerlendirememesi, tıpkı doğa bilimlerinde olduğu gibi, mutlak surette Batılıya muhtaç olmasıdır! Türkiye nasıl ki topraklarının altında saklı kendi doğal kaynaklarını kullanamıyor ve onları işlenmiş ve teknolojiye dönüştürülmüş cihazlar ve makineler halinde ithal ediyorsa, aynı şekilde arkeolojik kaynakları ve yazılı belgeleri de kendi millî çıkarları açısından yorumlayamamakta, teknolojik gereçler yanında dışarıdan bilgi ve yorum da ithal etmektedir. Son yıllarda baş döndürücü bir hızla gelişen teknolojilerle teknik bilimlerle içiçe giren arkeolojide Türkiye'de asla üretilemeyen yüksek teknolojilerin kullanılması elbette kaçınılmazdır. Her kazıda bu yeniliklerin kulla-

nıldığı söylenemez. Ama en önemlisi yorumların o teknolojiyi verenlerinkiyle aynı yönde olmasının şart olmadığıdır. Arkeoloji ve tarih otomotiv sanayii ve cep telefonu değildir! Bir de arkeolojideki saptırma, yanlış anlamalar ve yanlış uygulamalar o kadar ileri gitmektedir ki, ülkemizde arkeolojinin tarih biliminin yardımcı dallarından sadece biri olduğu prensibi gözardı edilmekte, ona haksız yere lokomotif görevi yüklenmekte ve tüm diğer "tarih bilimlerine", hattâ yöntem ve uğraşı alanı tamamen farklı olan filolojilere bile, sanki arkeolojiye tâbi birer bilim dalıymış gibi bakılmaktadır. Örnek olarak her yeni kurulan üniversitede bir arkeoloji bölümü açılırken yardımcı disiplinlerin hasıraltı edilmesi gelir. Prensipte yaşayan yabancı dillerle arası pek barışık olmayan ülkede ölü diller tamamen ihmal edilmekte, onca para harcanarak bulunan yazılı kaynaklar okunmadan ya müzelere kilitlenmekte, ya da dönüp dolaşıp şu veya bu şekilde yabancı araştırmacıların eline düşmektedir. Ülkedeki bilim kargaşası ve kirliliği maalesef bu alanda da at koşturmaktadır! Şu anda görünen manzaradan, Türkiye'nin başaramadığı birçok tabii ve hümanistik bilimleri arkeoloji vasıtasıyla telâfi yoluna gittiği (*compensation*) çok açık ve abartılı bir şekilde anlaşılmaktadır! Zaten arkeoloji dışında Türklerin Avrupalıya yarışabilecekleri bir başka bilim dalı olmadığı söylenmiştir, ama bu yarışın Türkler aleyhine eşit olmadığı saklanmıştır. Son zamanlarda çaresizlik ve acizlikten yurtdışına kaçırılmış eserlerin geri getirilmesi vesilesiyle arkeolojinin dış politikada şantaj unsuru olarak kullanıldığı dahi ibretle ve üzülerek gözlenmektedir.

Türkiye Batının ileri teknoloji dışında kalan taklidi kolay kültür verisi ve ürünlerinden sadece bazılarını alabildi, diğerlerine ise maalesef gücü, teknik olanakları, bilgisi, becerisi, iradesi, zekâsı ve parası yetmedi. Osmanlının son döneminde ve Cumhuriyetin başlarında Batı'ya tıp, matematik, fizik, biyoloji ve kimya dâhil doğa bilimleri veya filoloji eğitimi yapmaya gönderilen öğrencilerin pek çoğu ressam, müzisyen, heykeltıraş, sanat tarihçisi ve arkeolog olarak ülkelerine döndüler. Batıların esasta pozitif bilimleri temel aldıkları, diğer hümanistik bilimlerin ise bu temeli süsleyen yan ürünler oldukları gözardı edilerek, onlar böyle yapıyorlar, haydi şimdi onları bu konuda da körü körüne taklit edelim diye kolay ve ucuz olanlara yöneldiler, Eurovision şarkı yarışmasına veya Avrupa futbol kupalarına katılır gibi eli kolu sıvayıp, olur olmaz konulara el attılar, sıradan belgelere üstün körü bakarak yarım yamalak "tarih" yazdılar veya onlar eski eser kazıyorlar, haydi biz de kazalım diye ülkenin antik alanlarını köstebek deliğine çevirdiler, onların güdümünde tarihleme ve yorumlamalar yaptılar, olur olmaz yerlere müzeler açtılar. Politikacılar, idareciler ve eğitimciler Batıların bu işleri niçin yaptıklarını kavrayamadılar, müzelere ve ören yerlerine tıpkı turist çeken plajlar veya kayak pistleri gözüyle baktılar. Bürokrat ve eğitimciler daha kendileri tanımadan ve sevmeden ve en önemlisi kendi halkına tanıtip sevdirmeden eski eserleri turistik amaçlı pazarladılar. Görünüşte resmen yapıldığı için belki kimsenin dikkatini çekmemektedir, ama ülkede yapılan çoğu kazı bilinçsizdir, gereksizdir ve en az define avcılarının yaptıkları kadar tehlikelidir! En başta yayımlanmayan, değerlendirilmeyen, müze ve ören yerlerinde bulunanları doğru dürüst korunamayan kazılara ne gerek var ki! Önce bizim körü körüne taklit ettiğimiz Batının bu işleri hangi amaçla yaptığını kavramamız ve kendi çıkarlarımıza ve ülke şartlarına göre strateji ve yöntem geliştirmemiz ve rasyonel bir amaç belirlememiz gerekir. Aksi halde standart koyan o ülkelerin dümen suyundan çıkamayız. Carl Friedrich von Weizäcker'in tabiriyle "*İnsanı insan yapan tarihe sahip olması değil, kendi tarihinden bir şeyler öğrenebilmesidir*".

Isaak Iselin'in daha 1768'lerde belirttiği üzere "tarihin konusu insandır". Zaten şu dünyada insan merkezli olmayan hangi uğraşı vardır ki! Peki, ama tarih neye yarar, niçin yazılır ve gelecek nesillere aktarılır? Bence Herodotos'un *Historia* ile büyük insanların eylem ve kahramanlıklarını gelecek nesillere aktarmak kaygısı yanında konunun önemini en iyi kavrayan kişi Romalı devlet adamı ve tarihçi Cornelius Tacitus'tur. Tacitus durumu şu sözlerle özetler: "*postquam bellatum apud Actium atque omnem potentiam ad unum conferri pacis interfuit, magna illa ingenia cessere; simul veritas pluribus modis infracta, primum inscitia rei publicae ut alienae, mox libidine adstantandi aut rursus odio adversus dominantis: ita neutris cura posteritatis inter infensos vel obnoxios*".

Augustus Antonius'u Actium savaşında kesin bozguna uğrattınca, sonradan *pax Romana* denecek, gerçekte ise *res publica*'nın sonunu getirip, *Caesar*'lığın yolunu açacak olan ebedî barışın tesisi için ikti-

darın mutlaka tek bir kişinin elinde toplanması gerekiyormuş. Şimdiye dek büyük devlet adamlarının kamu işlerine olan ilgisizliği ve insanların yaltaklılıkları veya efendilerine duydukları nefret yüzünden gerçek tarih yazıcılığı büyük yaralar almış ve bir taraftan düşmanlık, diğer taraftan ise körü körüne kulluk duygusundan ötürü insanlar tarihî olayları artık geleceğe aktarmak gereğini duymamaya başlamışlar. Kısacası büyük tarihinin tarih yazma gerekçesi “tarihî olayları unutturmamak, tıpkı Herodotos’ta olduğu gibi, gelecek nesillere aktarmak”tır.

Peki, ama ya o fosil kahramanlıklar, eylemler, kavgalar aktarılmasa ve insanlar “*ahistorik*” kalsalar, yani okullarda zaten nefret edilen o kuru bilgileri edinmeseler ne olurdu soruları, yazımın akışı içinde peyderpey yanıt bulacaktır, ama cevabı da peşinen yapıştırayım: olumsuz bakış açısıyla dünya, elek hafızalı insanlarla dolup taşan, tarihi, dizilerden ve gazete köşe yazarlarından öğrenen insanların yaşadığı günümüz Türkiye’indeki duruma düşürüldüler! Üzerinde durduğu zeminin, kökenlerinin ne olduğunu bilmeyen tarihsiz ve talihsiz bir toplum! Olumlu açıdan ise, tarihî husumetler kök salmaz, köruklenmez, dünya kültür mirası her kesimden, her ırk ve dinden insanlar arasında bir nebze daha eşitçe paylaşıldı.

Bir anektodla tarihin Antik çağdaki öneminin altını çizmek isterim. Sophokles bir gün keskin zekâsı ve insanların çevrelerinden bağımsız olmalarını propopaganda eden ve bu yüzden elbiselerini dahi kendi elleriyle diken hatip ve sofist Hippias ile buluşur ve yaptığı konuşmalardan hangilerinin daha çok ilgi çektiğini ve para kazandırdığını sorar. Sophokles astronomi, geometri, şiir ve müzik içerikli konuşmaların yeğlendiği ve iyi para getirdiği yanıtını beklerken, Hippias, tarih, kahramanlık destanları, insanlar, kent kuruluş öyküleri, eski zamanlarda olmuş bitmiş şeylerin çok ilgi çektiğini ve iyi kazanç sağladığını söyler ve tüm bu uğraşlarının adına “*archaiologia*” der. Yani burada tarih ve arkeolojinin amacı, Arnold Toynbee’den yola çıkarak ortak bir geçmiş, köken ve Hellen kültürü yaratmaktır.

Her ne kadar Arnold Toynbee’nin düşündüğü gibi Batı tarih yazıcılığı, tarihe olan benzersiz ve eşsiz ilginin, insan bilincini kamçılığını ve “uyumakta olan millî bilinci uyandırdığı”nı ileri sürse de, bu karmaşık konunun arkasında hiç kuşkusuz başkaca çıkar ve dolaplar saklıdır ve bunların en başında insanın tüm diğer uğraşlarında olduğu gibi, çıkar ve faydacılık (*profitism*) ilkesinin saklı olduğu kesindir. Ama itiraf edelim, kaybolan kimliklerin, benliklerin ve özgürlüklerin bulunmasını sağlamadaki etkisi büyüktür ve Batı bunu “parçala ve hükmet” prensibini uygularken çok becerikli bir şekilde kullanmaktadır. En azından Cicero’nun dediği gibi “Nerden geldiğini bilemezsen, çocuk olarak kalmaya mahkûmsundur” söylemine sığınabiliriz. Bizim tarihimizden örnek olarak bir zamanların Hint-Avrupa ve Hıristiyan yurdu Anadolu’yu Türklerin elinden almak için Alman tarihçi ve oryantalistlerin onları “Turan” macerasına sevketmeleri gösterilebilir. Şu sıralarda Mitannilerde, Sümerlerde, Akadlarda, Medlerde yitirilmiş kimliklerini arayan Kürtlerin çabalarına bir bakın! 1920’li ve 1930’lu yıllarda Türklerin kimlik aramalarına ve her gördüklerine “Türk” demelerine olan benzerliği hemencecik seçeceksiniz- *dejà vue!* Kimlik bulma ve millî bilinç kamçılama etkilerinin en somut örneği ise onca sürgün, takip ve katliama rağmen o hayalî vatanlarını unutmayan Yahudilerde görülebilir.

Tarih bilinci her toplumda yoktur. Meselâ Hititlerde vardır, ama Babillilerde yoktur. Greklerde vardır, ama en azından başlangıçta Romalılarda yoktur. Sallustius’un tabiriyle Romalılar “konuşmaktan çok eylem yapmayı, kendilerini övmekten ziyade, başkalarının onları övmelerini” beklerler. Tamamıyla İslâmî-Doğu kültür ortamında yer alan Türklerde ise tarih bilinci hiç yoktur. 1535’lerde Kanuni’yi güç belâ Amasya’da ziyaret edebilmiş Batı’nın (Habsburg) ilk büyükelçisi Busbecq “Türlere ‘Süleyman’ dendiğinde Hazreti Solomon’un mu, yoksa kendi sultanları Süleyman’ın mı kastedildiğini anlamazlar” şeklinde ağır bir suçlamada bulunur. Bundan dolayı Avrupalılar tarih bilincini ve tarih yazıcılığını biraz da haklı olarak sanki sadece Batılılara özgü bir mezyetmiş gibi algırlar ve tarih yazmasını bilmeyenlerin tarihini yazıverir, unutulmuş eski dillerini çözüverir, toprak altında kalmış eski eserleri kazıverir ve yorumlarını yapıverirler.

Judeo-Hıristiyan-Batı tarih yazıcılığının temelinde din ve tanrı yatar. Tarihin akışına yön veren güç tanrı olduğuna göre (Hristiyanlar için İsa, Yahudiler için Peygamber dedikleri aşiret reisleri), tarih yazıcılığının görevi, tanrının çizdiği ilâhî irade ve kader çerçevesinde gelişen ve sürekli yükselen insanlık

tarihinde, hem olayların seyrini empirik olarak araştırmak, hem de kaynakları kritik süzgeçten geçirirken, tanrı iradesinin izlerini bilimsel yöntemlerle bulup çıkarmak ve kitlelere öğretmektir. Avrupalılar için tarih ile tanrı arasındaki yakın ilişki, Augustinus'un „*De Civitate Dei*“ adlı eserinde açık ifadesini bulur. Bu türden yaklaşıma tarih yazıcılığı değil, “tarih teolojisi” demek lâzımdır ve zaten denmiştir de. Kayseri’li Eusebius bile Roma’nın Hıristiyanların eline geçmesiyle insanlığın ulaşabileceği en yüce mutluluğun doruğuna ulaştığını savunacak kadar aşırıya kaçmıştır. Tarihte hiç dinmeden sürekli iyiye doğru gidildiği teorisine o kadar saplanmışlardı ki, Hıristiyanlığın ilerlemenin önüne koyduğu takozları inkâr edemeyecekleri yüz kızartıcı durumlarla karşılaştıklarında bu “gerilemeyi” veya çöküşü, tanrınının günahkâr insanlara yaptığı bir ikaz veya verdiği ceza olarak görme yoluna kaçıyorlardı ve Almanların *Theodizee* dedikleri de zaten buydu.

Tarih yazıcılığının neye hizmet ettiği, kalbi milliyetçilik ve tanrı tutkunluğuyla yanan Jacob Burckhardt’ın 1853’te basılan ilk büyük ve evrensel yapıtı “Constantin ve Zamanı” kitabında en açık ifadesini bulur. Bu konuyu ve bu şahsiyeti seçmesi asla bir tesadüf değildir. Constantin Hıristiyanlığı kabul eden ve Doğu Roma’nın resmî dini haline getiren imparatorudur. Ama Burckhardt bu devlet adamını bu eylemi yüzünden yüceltmekle, bağınazlığa varan kendi dindarlığını kamufle etmeye çalışır, Constantin’i, reformları ve devlet adamlığı yüzünden pek sevdiği Diocletian ve diğer imparatorlardan daha aşağılarda görür, onu yerden yere vurur, yerer ve suçlar. O bir usurpatördür, fırsatçıdır, gaddardır. Söz konusu olaylar, ilâhi kaderin çizdiği yolda o olmasa da pekâlâ akıp gidecekti, der; çünkü putperestlik miyadını çoktan doldurmuş, çökmüş, dejenere olmuş ve bir öbür dünya dini haline gelmişti, der. Ramsay’in sonradan eklediği deyimle, tarih hırçın bir çocuk gibi oynamaktan usandığı oyuncakları artık bir tarafa atmıştır. Herşeyin evrensel kanunlara göre yenilenmesi, yerine başka bir ilâhî gücün gelmesi lâzımdı, der. Böylesine bozuk bir sistemin çökmesi için illâ da İsa’nın bir mesiyah olarak gönderilmesine gerek yoktu, der. Dolayısıyla Constantin’in gücü ve büyüklüğü kendisini Hıristiyanlığı kabul edip bir dünya dini haline getirmede ilk adımı atmış olmasında göstermez, aksine onun büyüklüğü irade zayıflığında yatar. Çünkü gelişmelere, o dinin yerleşmesine karşı koyamamış, sanki kadermiş gibi boyun eğmiştir, der. Yoksa kalpleri barış, selâmet, insan sevgisi ve sözde kardeşlikle yanan, tek ortak özellikleri fakirlik ve mazlumluk olan bir avuç güruh, güçlü bir imparatoru ve onun bin yıllık gücünü nasıl olur da bir anda alaşağı edebilirdi?

İşte tanrı, din ve milliyetçilik tutkularına saplanıp kalan Batı tarih yazıcılığı Hıristiyanlığın Roma İmparatorluk topraklarına yayılmaya başlaması ve kısa bir süre sonra da en başta Hun, Got, Visigot, Vandallar, Suevi, Taifaslılar olmak üzere barbar Germen kavimlerin saldırıları sonucu aldığı yaralardan İmparatorluğun çökmeye başladığının neredeyse farkında bile değildi. “İnsanlığın olgunluk çağı” olarak överek göklere çıkardıkları eşsiz, böylesi yüce bir İmparatorluğun çöküşüne, yok olup gitmesine ağıt tutacakları, o musibetin baş aktörü Hıristiyanları ve Germenleri lânetleyecekleri yerde, garip ve inanılmaz bir şekilde onları göklere çıkarmakla, tıpkı kendilerinden 1500 sene önce düşünen, aralarında Ambrosius, Prudentius ve Orosius’un da bulunduğu ilkel Hıristiyan teologlarının çağırısında düşünmekten geri durmamışlardır. Altını çizelim, yıkılan *Imperium Romanum Pars Occidentalis* bir Hıristiyan devletidir!

Şimdi aynayı ters çevirelim ve Roma’nın doğusunda kalan diğer yarısının, yani *Imperium Romanum Pars Orientalis*’in başına gelenlere bakalım. Gene altını çizelim, bu devlet de bir Hıristiyan devletidir. Herhalde düşmanlarının Batı Roma’ninkinden daha az azılı, acımasız ve barbar olmasından Bizans da denen Doğu Roma bin sene daha uzun yaşamayı başardı. Bu İmparatorluğu Doğu’da prensipte Germenlere benzeyen “barbar” kavimler yıktılar, en başta Sasani ve Arapların da katkıları ve ön hazırlıklarıyla Türkler 1071’de ve kesinlikle 1453’te sonunu getirdiler. Yani onlar bir bakıma, Batı’da bin sene önce Germenlerin (eğer buna başarı denirse) “başardığı” işi yaptılar, ama tarih yazıcılığındaki subjektiviteye bakın ki, Türkler lânetlenip, en ağıza alınmayacak olumsuz sıfat ve küfürlerle suçlanırlarken, Hıristiyanlar ve Germenler göklere çıkarılmaktadırlar! Grotesk olarak eğer Türkler tıpkı Germenler ve Gotlar gibi sonradan Hıristiyanlaşsalar ve Avrupalılığın içine entegre olabilselerdi, böylesi bir suçlama ve polemik asla yapılmayacaktı, diyebiliriz.

Dindarlık duygularını Constantin konulu eseriyle tatmin eden Burckhardt şimdi bir başka önemli konuya daha el atmış ve bu kez Avrupa-Alman milliyetçiliğinin kanıtı olarak 1860'ta basılan ikinci büyük eseri ve rahmetli Hocam Bekir Sıtkı Baykal'ın Türkçeleştirdiği ve tarih tahsilimiz sırasında elimizden düşürmediğimiz "İtalya'da Rönenans" başlıklı ölümsüz eserini ortaya koymuştur. Constantin kitabında Batı'nın temel taşlarından Hıristiyanlığı esas alırken, ikincisinde gene Batı'nın önemli temel taşı, "düşünce, his ve şekil vermede, estetik ve eğitimi baş tacı yapan modern insanlığın anası ve vatanı" olan rönesans İtalya'sını, yani Avrupa kültürünün oluşumunu incelemektedir. Ona göre tarih bir şiirdir (*poesie*) ve amaç, vicdanın özgürlüğüne kavuşmasıdır.

Tarihte dinin etkileri, Jacques Bénigne Bossuet'nin 1681'de basılan "*Discours sur l'Histoire Universelle*" başlıklı yapıtında tüm açıklığıyla gözlenebilir. Gerçekten de onun kitabında hakim olan unsurlar en başta Hıristiyanlıktaki "selâmete kavuşma, kurtuluş" ögesi olmak üzere, din, peygamberler, Hıristiyanlığın gelişmesi, büyümesi ve yayılmasıdır. Her teolog tarihçi gibi sürekli iyiye doğru gelişme teorisine körü körüne sapanan Bossuet'ye göre de tarihte dekadans, yani çöküş veya geri kalmışlık yoktur. Olanlar da, felâketlerle birlikte günahkârların doğru yola getirilmesi için bir araç veya tanrının sınaması olarak yorumlanmıştır. İnsanlık her ne zaman tanrıyı ve tanrısallığı ihmal etmiş, gurur, kibir, inatçılık ve tanrıya yakınlığını unutup perişanlığın pençesine düşmüş ve günaha girmişse, tanrı peygamberleri aracılığıyla onun yardımına koşmuş, ona doğru yolu göstermiştir. Tarih süreci, istisnasız tanrının çizdiği yolda gelişmiştir, yani tanrısız bir dünya asla tasavvur edilemez.

Mısır hiyeroglifleri ve eski Mezopotamya çivi yazılı dillerin çözülmesi sırasında Batı'nın çağdaş Doğulu kavimlere olan bakış açısının tarafgirliği yüzünden ortaya çok negatif bir tablo çıkmıştır. Tabii bir de, ya yeni yeni keşfedilmeye başlayan Doğu'da Hellenistik değerlere üstün basabilecek veya onunla rekabet edebilecek veriler ortaya çıkarsa halimiz nice olur endişeleri vardı. Onun için daha en başta götürü olarak Doğunun Batı ve Tevrat dünyasına dinî aydınlanma, devlet teorisi, bilim, felsefe ve ahlâk bakımından hiçbir şey vermediği peşinen iddia edilmiştir. Batılı tarihçiler Eski Doğu İmparatorluklarında neredeyse tam da gözlerinin önünde tüm açıklığıyla yaşayan ve sırttan çağ dışı despot Osmanlı devletinin benzerlerini görmüş, şiddet, kölelik, işkence, merkezî ekonomi, büyü, durağanlık, harem, şehvet ve şeytanî duygular gibi olumsuz değer yargılarını onlara da yakıştırmışlardır.

Doğuya böylesine alçaltılarak bakılınca, onun oturduğu toprakları da her türlü tahakküme, işgal edilmeye ve sömürüye lâyık yerler olarak görülmüştür. Nitekim Barthold Georg Niebuhr modern kolonizasyonların Doğuda yayılmasında hiç sakınca görmemiş, İskender'in Doğuyu işgalini güzel bir örnek olarak esas almıştır. Kendini idare edemeyen acizler, başkaları tarafından idare edilmeye mahkûmdurlar. Gerçekten de Comte de Volney'in yarattığı despotluk kavramından beri Doğululara hep kem gözlerle bakılmış, onlara despotluk, cehalet, idarî ve ekonomik beceriksizlik, teori üretmekten yoksunluk yakıştırılmıştır. Despotluk iftirası Napoleon'dan beri "kurtarma" bahanesi altında emperyalist yayılmacılığa dönüşmüş olup, "demokrasi" havariliği adı altında günümüzde bile bu vahşi yayılmacılık ve saldırganlık halâ devam etmektedir.

Bereket ki şurada burada körü körüne dine sapan tarih yazıcılarıyla alay eden aydın, insafılı, erdem ve irfan sahibi ve zeki insanlar çıkmıştır. Bunların başında François-Marie Arouet Voltaire gelir. O büyük yazar ve düşünür, daha o zamanlar mukaddes kitapların tanrı sözleriyle dolu olduğu dogmasına kuşkuyla bakar. Kendi ırkdaşı Bossuet'nin ileri sürdüğü, tüm diğer imparatorlukların, tanrının seçkin toplumuna hizmet ettiği tezine itiraz etmekle kalmaz, sanki cihan tarihinde her şey bir avuç Filistinliyi (Yahudi) eğitmek uğruna olup bitmiş diye alay eder. "*Bizim yeni zamanlar kompilatörlerinde en çok hayran olduğum şey, üstün bir zekâ ve katı bir inançla, eskiden büyük imparatorluklarda olup bitmiş şeyleri, sanki Filistin'de oturan insanları eğitmek uğruna olmuş bitmiş diye bize yutturmaya kalkışmalarıdır. Babil kralları işgalleri sırasında diğerleri yanında Yahudi halkına da saldırdıklarında, sanki bunu sırf o halkı günaha girmekten korumak amacıyla yapmışlar denir. Kyros dedikleri kral Babil'i hükümdarı olduğunda, sanki bunu bazı Yahudilere vatanlarına dönmelerine yardımcı olmak üzere yapmıştır. Büyük İskender Darius'u sanki Yahudi tacirleri İskenderiye'ye yerleştirmek için yenmiştir. Romalılar Suriye'yi ve ufacık*

Judea'yı güçlü devletlerinin topraklarına kattıklarında, bunu sanki sırf Yahudileri cezalandırmak için yapmışlardı. Araplar ve Türkler ise, bu sevimli halkın durumunu düzeltmek için çıkagelmışlerdir. Evet, itiraf edelim, iyi eğitilmişlerdir, çok sayıda fikir adamı yetiştirmişlerdir. İşte, tarihin ne kadar faydalı olduğuna bir bakın".

Teokratik devrin bitmesinden sonra, yani Saul'dan itibaren Yahudi krallarının tarihi de pekâlâ diğer milletlerin tarihi gibi yazılmıştır ve bir milletin tarihini dikte ettirmek, onu fiilen idare etmeyen tanrının aklının kenarından bile geçmemiştir. Aksi takdirde, "peygamber" denen Yahudi despotlarının da Asur, Mısır, Hellen, Roma veya Ortaçağ krallarinkilerden hiç de geri kalmayan vahşet ve gaddarlıklarına bakıldığında, insan nasıl olur da "mukaddes ruh" böylesine saptırılmış bir tarih yazabilir, dinsel, tanrısallık, yücelik, dürüstlük, akliselimlik ve insanlık bunun neresinde, demez mi? Bunu kavramak için Yahudi kralı Herodes'in Kleopatra ve Antonius'la olan ilişkileri çerçevesinde çevirdiği dolaplara bir göz atmak yeter de artar bile. Günümüzde bile böyle değil mi? Oniki emirden birisinde, "insan kanı dökmeyeceksin" emrine güya inanan İsrail, kanla, terörle, işgalle, silâh zoruyla kurulan yerleşimlerle, parayla, zorla, politik ve askerî dalaverelerle işgal ettiği topraklarda kendini tek taraflı olarak "kavmi necip" ilân etmemiş midir ve gün be gün onlarca insanın kanını dökerek varlığını sürdürmemekte midir? Bu tarih yazıcılığının objektifliği, bilimselliği nerededir? Ve en önemlisi, Filistin veya Mukaddes Topraklar, arkeolojisini, sırf bu diyarların sadece Yahudilere ait olduğunu, buralarda başkaca hiç bir kavmin iz bırakmadığını kanıtlamak için bilimsel bir yöntem olmaktan saptırmakta, eski eser taklitçiliği ve belge tahrifatından tutun da, yanlış yoruma ve tarihlemelere gidecek kadar ileri gitmektedir. Yirminci yüzyılın önde gelen siyonist eğilimli arkeologlarından W. F. Albright "*Günümüz dünyasında en çok gelişme gösteren bilimler arasında nükleer fizik ve Filistin arkeolojisi başı çeker*" (*Of all sciences, the two making the most progress in the world today are nuclear physics and Palestinian archaeology*) sözünü boşuna dememiştir.

Tarihte toplumsal gelişmenin yankısını bulma fikri, 18. ve 19. yüzyıl Alman, İsviçre, İngiliz, İtalyan ve Fransız tarih yazıcılarından ve filozoflarından kaynaklanmaktadır. Evet, filozoflar, tarih yazıcılığının ve tarih tezlerinin ayrılmaz ve vaz geçilmez ırgatlarıdır. Batı'da tarih yazıcılığı ve felsefe, ikiz kardeş gibidirler. Zaten tarih yazarların pek çoğu filozoftur. Tarih, tıpkı bir ırmak gibi geçmişten gelip, içinde bulunduğumuz anın içine doğru akar ve berrak bir gölün içinde bir ayna oluşturur. Ama burada durup kalmaz, ulu gücün (*agens primum*) çizdiği yolda bir görüşe göre mükemmelliğe ulaşıncaya, diğerlerine göre ise kıyamet gününe kadar akmaya devam eder.

İsviçreli kimliğine rağmen aşırı bir Avrupalı ve Alman milliyetçisi olan Jacob Burckhardt kültür derken "bizim" sıfatını sokmakla, kendisini tarih sömürsünden kurtardığını sansa da, bu yanıltıcıdır. Çünkü ona göre tüm geçmiş kültür birikimi "bizim"dir. Peki, "biz" dediği kimdir? Tarihi araştırıp yazarlar, yönlendirenlerdir, yani Yahudiler ve Avrupalı-Batılı bilginlerdir. Peki ya aynı topraklarda oturan ve aynı soydan gelen Mısır halkının tarihi? Bakalım Jacob Burckhard beğenmediği, işine gelmeyen bu konuya nasıl bakıyor: "*Bizim bu eski Mısırlularla hiçbir alıp vereceğimiz şey yoktur, çünkü bizler onların tam zıttıyızdır*" (*Wir haben nie das Gefühl mit diesen alten Ägyptern verkehren zu können weil wir ihr Gegenteil sind*). Alın size Avrupa-sentrik tarih yazıcılığıyla barışamayacağımız bir üçüncü nokta daha!

Modern arkeolojinin kurucusu sayılan Winckelmann özgürlük ile güzellik arasında çok yakın ilişkiden dem vurarak, bunun Grek sanatında tüm açıklığıyla gözlenebildiğini söyler. Çünkü özgür olmayan insan güzelliğin farkına da varamaz, onu keşfedemez, işleyemez, geliştiremez, sanatına yansıtamaz, der. Gerçekten M. Ö. 5. yüzyılda, yani Perikles çağında doruğuna ulaşan Yunan sanatının temelinde Winckelmann'ın kasedettiği güzellik ve özgürlük yatar. Tabii ki İyonya ve Atina'nın mavi gökyüzü, doğası, iklim ve beslenme şartları da ideal insan güzelliğinin yaratılmasında etken olmuştur. Peki ama, aynı coğrafyada yaşayan daha eski ve daha sonraki insanlar niye bu güzelliğin farkına varamamışlar ve benliklerini özgürleştirememişlerdir? Grekler tanrı veya doğa nimeti bu güzelliği koruyup işlerken ve daha da güzelleştirirken, diğerleri tahrip etme ve kısır dönüşümlü kısa çıkarlar uğruna sömürme yoluna gitmişlerdir? Yanıbaşında olan bu nimetleri görmezlikten gelmişler ve ideal güzelliği masallarda, efsane-

lerde ve ölüm sonrası “cennet”te aramışlardır? Burckhardt’ın Mısırlılara yönelik söyledikleri gibi eski Doğuluların da Batı’yla hiçbir benzer tarafları olmasındı! Elbette eski veya modern Doğu insanı pekalâ bu güzellikleri görmüştür. Yeşil bahçelerde tavus kuşları ve fiskiyeli havuzlar arasında elinde gül koklayarak dolaşan bir Acem’in, bu güzelliklerin farkında olmadığı asla söylenemez. Ama hayalî minyatürler dışında bu fenomeni sanata, edebiyata, resme, heykeltraşlığa, mimariye, kent planlamasına, kısacası realiteye dönüştürememiş, yansıtamamıştır. Divan edebiyatında tasfir edilen güzellik sadece hayalde olandır, platoniktir, direk olarak çevreye, meselâ Boğaziçi’ne, Büyükada’ya, denize, ırmaklara, dağlara, insanlara ve hayvanlara dönük bir güzellik kavramı olmamış ve sanata da yansıyamamıştır.

İster düşünür Leopold von Ranke’de, ister tarih teorisyeni Johann Gustav Bernhard Droysen’de, isterse Jacob Burckhardt’ta olsun, güçlü ve karizmatik liderlerin önderliğinde kolektif teşkilatlanma olarak nitelendirebileceğimiz devlet kurumunun işlev ve önemi, yeterince dikkate alınmamıştır. Evet, ondan önce filozof, politikacı, diplomat, devlet adamı, tarihçi ve şair Niccolò Machiavelli devleti ve devletçiliği bireyin, vicdanın ve en önemlisi tanrının üzerine çıkarmıştır, ama çok aşırıya giderek, devlet yapılılanmasına lâyük olduğu payı biçen Georg Friedrich Wilhelm Hegel olmuştur ve onun fikrinden büyük çapta Droysen etkilenmiştir. Nasıl ki diğerlerinde ana hedef “ilâhi iradeyi gerçekleştirmek” idiye, Hegel’e göre toplumların tek ve ortak ereklere her halükârda devlet düzenine kavuşmaktı. Ona göre devlet, ilâhî ide’nin yeryüzünde tecellisidir. Bir başka deyimle devlet, gelişme içinde yürüyen tinin, evrensel gücün (*Weltgeist*) ulaştığı en yüksek basamağıdır, doruk noktasıdır, aklın en geniş anlamda nesnelleşmesidir. Tarih, devlet yapısının doğmasıyla başlar. Tek tek devletler evrenin fertlerini oluştururlar. Devlet yapısına yüceltilerek bakılması yeni değildir, kökenleri çok eskilere gider. Nitekim Sümerler bile, devleti ve kralları olmayan toplumlara acıyarak bakarlardı. Kısaca belirtmekte fayda vardır, devlete kem gözle bakanlar, onu gaspçı, terörist ve eşkıyayla eşitleyenler de olmuştur. Amerikalı düşünür Henry David Thoreau’nun, “Haksız Yönetime Karşı Tembellik Hakkı” (*Civil Disobedience*) başlıklı kitabında mertçe beyan ettiği gibi devletin kendisi anarşist ve eşkıyadır ve en iyi vatandaş devlete vergi ödemeyen, ona boyun eğmeyen ve hizmet etmeyen kişidir. Nitekim bu cesur düşünür ve öğretmen vergi ödememektan hapse de atılacaktır.

Pragmatik yönlendirmelerle şimdi tarihin kimlerin işine yaradığını, nasıl sömürü, üstünlük, çıkar sağlama, aşağılama, kolonize etme ve hegemonya kurma aracı olarak kullanıldığını daha iyi kavrayabilmek için, evrensel tarihin gelişmesinde kavimlere ve büyük devletlere gelişi güzel biçilen paylara bakalım ve elimizi vicdanımıza koyup soralım: O zincirde halkası olmayan kavimlere ne olmaktadır? Onların tarihteki yerleri nedir? Meselâ Araplar, Türkler, Japonlar, Çinliler, Kızılderililer? İşte Droysen’in sömürülmeye, aşağılanmaya lâyük gördüğü toplumlar, onların ta kendisidir!

Bir başka örnek daha verelim; bu da Judeo-Hıristiyan-Avrupa kültürlerine etken şekilde katılan, ondan yararlanan toplumların kimler oldukları, yani Avrupa’nın sınırları konusudur. Judeo-Hıristiyan tarih yazıcılığına göre “Şark Sorunu”nun kökenleri 17. yüzyıla değil, Hellenistik devre kadar geri gider. Sorunun yanıtı bu üç unsurun (Yahudilik, Hıristiyanlık, Avrupa) içinde saklıdır. Onlardan birisine sahip olmayanların o ateşte yemekleri pişmez.

Perslerle Hellenler arasındaki Maraton ve Salamis Deniz Savaşlarıyla bu ayrımcılığın temellerinin atıldığı üzerinde durulur. O sıralarda “Batı”nın doğudaki sınırları Milet ile Sardes arasındaydı ve Grek dünyasının dışında kalan “Avrupa”da “barbarlar”dan başka kimlerin yaşadığı bile belli değildi! Büyük İskender bu sınırları her nasılsa bir anda ve tek başına(!) ta Semerkant, Lahor, Hindistan ve Orta Asya’ya kadar taşımıştı. Hiç kimse de kalkıp, maceracı bir Makedonyalının Herkules’e bile gıpta ettirircesine bu işi tek başına nasıl yapabildiğini sormamıştır. Halbuki, tüm Eskiçağ tarihi boyunca *Hellenismos* diye bir tabir yoktur. Bu, modern bir kavramdır ve Droysen tarafından ortaya atılmış ve kabul görmüştür. Yoksa antik devirlerde kullanılan *Hellenismos* terimi, “*koine* Grekçesini bilmek, kullanmak” anlamına gelir. M. Ö. 150 civarında Baktria’da baş gösteren Grek etkisi ve orada Hellenistik üslupta yapılan heykeltraşlık eserlere dayanarak Hellenizmin ta Kabul vadisine kadar yayılmış olduğu bile öne sürülmüş, M. S. 640 yılında, yani İslamiyet’in Hıristiyanlık üzerine sağladığı kesin zafere kadar Fırat Nehri Av-

rupa'nın Doğu'daki sınırı olmuştur. O zamana kadar "Hellen ve Avrupa" olarak kabul edilen İskenderiye 643'de Müslüman Arapların eline geçince, bir anda "Asya" olup çıkmıştır. Bizans-Hıristiyan âlemine karşı Kuzey Suriye ve Anadolu üzerinden yürütülen bu ilk Arap-Müslüman yayılması bugün bile Batıda bir karabasan gibi algılanır. Yapılan mülâhazalarda ya eğer Araplar İstanbul'un Türklerden 6-7 yüz sene önce işgal edilmesinde başarılı olsalardı, bunun doğruracağı sonuçların neler olabileceği gibi tüyer ürpertici senaryolar üretilir, tartışmalar yapılır. En korkunç sonuçlardan birinin, Arapların yüz yıllarca önce Grek klasiklerini çevirdikleri ve okudukları göz ardı edilerek, Avrupa'nın, antik Grek kaynaklarından "koparılmış" olacağı ve Rönesansın ortaya çıkamayacağı teoridir. Ve nihayet Selçukluların 1060-1081 arasında 20 sene gibi kısa bir zamanda Anadolu'yu "deshellenize ve Turanize" etmeleriyle Avrupa'nın sınırları almış başını Toros Dağlarının ötesinden batıya doğru kaymış, adalara ve Ege Denizinin öte yakasına çekilmiş gitmiştir. Haçlı Seferleriyle bu sınırlar doğuya doğru bir kez daha kaydırılmaya çalışılmıştır. Ege'nin yüzyıllarca sonra tekrar bir Yunan gölü haline gelmesiyle, Avrupalılık bilmem kaçınıcı kere bir kez daha geri dönmüştür.

Görülüyor ki İranî kavimlerin yerini şimdi artık Araplar almışlardır ve ileride bunu Türklere devredeceklerdir. Şu sıralar güya "terörist İslâm" kimliği nedeniyle Türkler üzerinden hiç inmeyen, dik ve mert duran İranlılara ise pek dış geçiremeyen gözler gene Araplara döndü, "bahar" sıfatına lâyık olmayan kanlı, hüznü sonbaharlar, bol çiçekli ilkbahar olarak sunuldu. 1453 ile 1530 arasında Osmanlıların Balkanlar üzerinde hakiki Avrupa'ya yayılmasıyla Avrupa'nın sınırları artık ta onların burnunun dibine, yani Viyana-Budapeşte hattına kadar geri çekildi. Ama kaybedilen toprakları bir gün geri kazanma tutkusu Avrupalıları Doğu karşısında ayakta tutan ve bir araya getiren ortak ülkü olarak hep var oldu. Sürekli hudut değiştirmedeki keyfîlik bugün artık tüm açıklığıyla görülebilir; örneğin Ayvalık, Edremit veya Kaş Asya iken, onun hemen bir kaç mil ötesindeki Midilli ve Meis Avrupadır! Kıbrıs'ın Afrika'da yer alan Mısır'a bakan üçte ikisi Avrupa iken, Asya kıtasında yer alan Küçük Asya'ya bakan üçte biri Asya'dır.

Ve işte şimdi biz Anadolu'da Batıların böylesine yöntem ve bu gözlüklerle yazdıkları tarihi okumakta ve bu yönde araştırmaktayız ve böylece bilinçli veya bilinçsiz tarih sömürsünün etki alanı içine girmektediriz. Çünkü nasıl ki Batı Kapitalizmi doğa kaynaklarını kullanmasını bilmeyen geri kalmış toplumların yeraltı kaynaklarını sömürmekte ise, aynı şekilde oryantalist Batılı, kendi tarihini ve arkeolojisini araştırmasını ve yazmasını bilmeyenlerin tarihini de yazıvermektedir. Amacı kâh sömürü ve kültür üstünlüğü sağlama, kâh hayranlık uyandırmaktır. Batılının Asyalıya sattığı endüstri ürünleri ve silâhlarla tarih diye lanse edilen şeyler de aynı amaç doğrultusunda hizmet etmektedir. Eskiler buna "tercüme tarih" derlerdi ve bunu diyenlerin ve tercüme tarih okuyanların önüne koyabilecekleri başka bir alternatif yoktu. Ya aşırı milliyetçiliği, ya da İslâm üzerinden ulaşan Yahudi peygamberlerin tarih görüşünü temcit pilavı gibi ortaya getirip dururlardı. "Orta Asya Türklüğünün" dünyaya uygarlığı yayması, "Güneş Dil nazariyesi, Turan hayalleri, Urartu'ların veya Friglerin "Ermeniliği" veya Mitannilerin veya Medlerin "Kürtlüğü", Batılı tarihçilerin bıyık altından güldükleri, Doğulunun ise psikolojik kompensasyon aracı olarak sığındığı zavallı züğürt tesellileridir. "Tercüme tarih" okuyarak oryantalist propagandası etkisi altında kalan diğerleri ise "Türklüklerinden", "Müslümanlıklarından", "Araplıklarından" utanacak kadar ileriye gidiyorlardı.

O zaman Hıristiyan olmayan ve Hıristiyan dogmalarını ve felsefesini bilmeyen bir insan, grotesk olarak "ben bu tarihi niye okuyorum, bununla benim geçmişim arasında ne ilişki var, bu tarih bana ne veriyor?" deyip protesto etmekte, hattâ zorla öğretildiğinde, sınavlarını geçer geçmez beyninden silip atmaktadır ve bunda da son derece haklıdır. Arkeolojide de aynı şey söz konusudur. Eğer kazı yapanlar bilim etiğine saygı gösteriyorlarsa ve yeni hedefler belirleyemiyor, üretmiyorlarsa, pekâlâ mademki benim kazarak bulduğum sonuçlar "İsa, Musa ve Homer ne kadar da haklıymış!" ideolojilerine hizmet ediyor, o zaman ben bu işi niye yapıyorum, diyebilir, demelidir ve kazma ve küreğiyle birlikte havlularını da atmalıydılar. Hele bir de okutulan Edward Gibbon, Ambrose Bierce ve Jane Austen'in bir bakıma haklı olarak "cinayetler, çılgınlıklar ve insanlığın talihsizliklerinin bir kaydı" olarak tarif edilen, kla-

sik anlamda tarih ise! Tabii Hıristiyanlık derken, işin içine onun kökeni ve ayrılmaz unsuru olarak Tevrat ve İbrani tarihi de girmektedir. Gene vurgulayalım: Judeo-Hıristiyan tarih yazıcılığı, amacı gerçeği araştırmak olan “*historia*” anlamındaki tarihle asla barışık olamayacak kadar ideolojiktir, pragmatiktir ve teoloji bataklığına gömülmüştür! Ve en önemlisi, Tevrat ve İncil’e ilişkin (Avrupa) değerlerin hiçbirisine ortak olamayan ve olmak da istemeyen toplumların bu bezde çamaşırları olmamalıdır!

Orientalist yöntemler ve kolonyalist zihniyetle Avrupa, Doğuluların kendilerine olduğu kadar, tarihlerine de küçümseyerek bakmaktadırlar. Onların mahareti, Doğuluların veya başkalarının tasvip etmedikleri olayları, sanki evrenselmiş gibi lanse etmeyi başarmaları ve okul tarih kitaplarının içine sokmalarınıdır. Dünya tarihinden aslan payını alan onlar, başkalarının da o pastadan pay almak istediklerini görünce, onlara alayla bakmaktadırlar. Kyros ve Nebuhadnezar’a özenen Şah Reza Pehlevi ve Saddam Hüseyin’in akibetleri malûmdur. Timur önderliğindeki Moğolların dünyayı yakıp yıkmalarına kim olumlu gözle bakabilir diye ortaya uluorta ütöpik bir soru atalım. Evet, şaşılacaktır, ama Avrupa tarih yazıcılığı bunu yapmaktadır. Çünkü Burckhardt’a göre eğer o Bayezid’i yenmeseydi, Osmanlılar Almanya ve İtalya içlerine kadar girecekler ve oraların da geri kalmasına neden olacaktı. Hititlerin önemsiz bir olay olan Kadeş Savaşını kazanmış gibi gösterilmesinin arkasında yatan “gizli” gerçek ne olabilir dersiniz? Bunu yapan Batılı tarih yazarlarına göre Hititler ne de olsa Hint-Avrupalı, yani bir nevi “Batılı”, Mısırlılar ise “Asyalı”dırlar! Bir Hititli prensin Mısır’ın dul kraliçesiyle evlenmesi durumunda historik mülâhazalara kalkışan Batı tarih yazıcılığı, Caesar ve Antonius’tan yüzyıllarca önce “sarışın bir Hint-Avrupalının siyah Mısır’da hâkim olması konusunda kafa yormuştur. Bir Afrika atasözünün dediği gibi, “aslanlar kendi tarihlerini yazıncaya kadar, avcılar yalan sıklamaya devam edeceklerdir”.

Sergilenen çok sayıda oriyentalist oyundan en son, en yaygın ve en ibret vericilerinden birisi olduğu için Troya arkeolojisinde döndürülen dolapların kulislerine birazcık bakarak yazımı bitireceğim. Böylece Bermuda Üçgeninden birinin ayağına daha yakından bakma fırsatı doğacak, bir yalanın anatomisi daha net görülebilecek ve sergilenecektir.

İdeolojik ve oriyentalist oyunların araya girmesiyle Troya arkeolojisi bilimsellik platformunu terketmiş, şahsî hırs, çıkar ve polemige dönüşmüştür. Halbuki insanın “höyük” demeye bile dilinin varmadığı o ufak toprak yığını Hisarlık’ın Homeros’un hayal ürünü Troya’sı ile eşit olduğunu gösteren hiçbir ipucu yoktur ve ören yeri girişine dikilen tahta atın altında “*Troya’ya hoşgeldini!*” (καλωσόρισμα στην Τροία) yazmadığı sürece bu böyle kalacaktır! Nitekim daha dün ciddiye alınmayan Avusturyalı bir yazar onu Kadırlı yakınlarındaki Karatepe harabelerine koymamış mıydı? Buna rağmen Homeros destanlarına ve Hollywood film setlerine lâyık sanal bir Troya yaratıldı. Sanal bir “aşağı şehir” eklenerek topu topu beş yüzü geçmeyen o köyün nüfusu on bine yükseltildi ve “metropolitan” bir ticaret merkezi olarak ilân edildi. Kültürel açıdan güya göbeğinin bağlı olduğu Orta Anadolu etkilerinin nişanesi olarak tek bir mühür dışında (bk. hemen aşağıda) dikili kült taşları (*huwaşi-*) ve kapı aslanları gösterildi. Gözlerimizin içine baka baka Romalılardan kalma bir su tüneli Hitit metinlerinde ve Hattuşa Güneykale’deki II. Şuppiluliuma’nın anıtı içindeki hiyeroglif yazıtta geçen “yeraltı yolu”yla (^PKASKAL.KUR) eşitlendi. Gene aşağıdaki düzlüklerde yer alan Roma devri su kanalları büyük ve şaşalı Troya’nın savunma sistemi içine alındı.

Ama daha en başta belirttiğim gibi yalancının mumu yatsıya kadar yandığından dolandırıcıların peçeleri düşmüştür ve şimdi gerçek kendisini tüm açıklığıyla daha net göstermektedir. Halbuki işler o kadar sulandırılmıştı ki, giyim kuşamda “Troya modası” baş göstermeye başlamış, kuyruk yağlı “Troya Kebapları” ızgaralara atılmış, Troyalılar Türk müydü gibi saçmalıklar tartışılmaya başlanmış, Homer Ömer olup çıkmıştı. Turist patlaması olacak, sözde Avrupa-Türk-Anadolu uygarlığının beşiği (bk. hemen aşağıda!) Hisarlık harabelerini Troya zanneden avanaklar akın akın Troya’yı görmeye gelecekler diye beyinler bir kez daha Homeros safsataları ve Batılı entellektüel arkeologların oyunlarıyla tika basa dolduruldu. Tüm bunlardan bize ne ama, burada bizi asıl ilgilendiren, insanların nasıl aldatıldıkları, hayalperestlikleri ve neler kaybettikleri yanında, tarih ve arkeoloji bilimlerinin neler kaybettiğidir. Kaybedilen değerler, bilimin etik değerlerine uyan her insan açısından pek büyüktür ve yapılış şekli

hepten tiksindiricidir! Dolayısıyla burada, aşırı polemiğe girmeden, perde arkasında nelerin döndürüldüğü ve insanların nasıl kandırıldıkları ibret olsun diye irdelenecektir.

Bilmem kaçınıcı kez tekrar olacaktır, Ilyada'nın konusu Yunanlılarla Asyalı Troyalılar arasındaki hayalî, amansız savaştır, yani Doğuyla Batı arasında günümüze dek sürecek ebedî düşmanlığın nüvesidir. Aşırı Yunan hayranı Batılı, bu destanları inanılmaz bir şekilde benimsemiş ve özümsemiştir. Batılı okul kitapları konuyu böyle işler, böyle yazar, böyle öğretir ve insanların beynini bu yönde yıkar. Peki, Doğulunun elinde buna benzer ideolojik, felsefî, tarihî ve edebî bir kaynak veya araç var mıdır? Hayır! Öyleyse kendisini nasıl savunur? O savunmasızdır, duygusaldır, küskündür, alıngandır, kadercidir, sanki başkaca özürü yokmuş gibi Batıların kendisini sırf Müslüman olduğu için sevmediklerini düşünür ve içine kapanır. Kendi sanal geçmişi ve bir türlü reforme edemediği, çağdaşlaştıramadığı din bataklığının içinde gömülür. Teknolojik açıdan muhtaç olduğu Batılıdan nefret etse ve onun kültürel değerlerini de toptan inkâr etse de, çaresizlikten Batılının her şeyini, teknolojiyle birlikte kullanmaya da devam eder. Şurada burada yükselen savunma yöntemleri kolektif değil, bireysel, pratik değil teoridir. Sosyolog Nilüfer Gölé'nin değimiyle „İslami Doğu dünyası, Batının rasyonalist dünyası karşısında geriledikçe, kendi tarihi Batı deneyiminin izdüşümünde yol almaktadır. .... Doğu kendi kimliğini Batı yansımalarında yeniden gözden geçirmektedir. Batının üstünlüğü kendi gözünde de kesinlestikçe, özgül kimliği ve tarihi solmaktadır; bir yandan da paradoksal bir biçimde kendine özgül olan kimliği arayarak, abartarak, Batı karşısında tehzizatlanmaya çalışmaktadır. Shayegan'in deyişyle 'bilinçleri yaralanmıştır'. Kendi tarihinde kendisini tanıyamayan toplumlar kendi eserlerine yabancılaştıkları gibi, 'ilerleme' ideali adına, esasında 'bugünkü zamana' yabancılaşmışlardır. Kendilerini, geri kalmışlıklarını hatırlatan o anki tarihten sıyrılmaya çalışarak kimi zaman geçmişteki altın çaęa, kimi zaman gelecekteki 'muasır medeniyete' inarak ilerleme yolları aramışlardır. İdealize edilen ya geçmiş, ya gelecektir, yaşadıkları an ise külfettir. ... Nitekim dil bunu yansıtmaktadır: modernlik yerine modernleşme, çağdaş yerine çağdaşlaşma, Batılaşma kavramları daha çok anlam ifade etmektedir“.

1995 yılında Troya'da VIIb1 veya VIIIb2 tabakasında bikonveks, bir yüzünde bir kâtibin, öbür yüzünde de karısının Anadolu-Luvi hiyeroglifleriyle yazılmış isimlerini taşıyan bir mührü bulundu. Yazılar çok okunaksızdı. Böyle bir mühür başka yerlerde ele geçseydi kimse yüzüne bakmazdı, ama sırf Troya'da bulundu diye yurt dışında sergilere bile götürüldü. Tıpkı daha önce bulunan külüstür bronz bir heykelcik gibi olmadık fırtınalar estirdi, ona yerli bir ürünmüş gibi bakıldı, Troya'da oturan bir Luvili memur tarafından kullanıldığı öne sürüldü, Troyalıların konuştuıkları dilin “Indogermen” Luvice olduğuna ve Troas'ta Luvi Resim Yazısının kullanılmış olduğuna dair bir kanıtmış gibi yorumlandı, sayısız popüler dergi ve gazetede de yayımlandı durdu. Belki de bir tüccarın cebinde Orta Anadolu'dan Troya'ya getirdiği ve Orta Anadolu'dan çok sayıda örneklerden tanıdığımız sıradan bir kâtip mühürüne dayanarak Homeros Çağı artık yazısız prehistorik bir kültür olmaktan çıkarıldı, tarihî devir içine sokulmak istendi. Evet artık Troya'nın da bir yazısı vardı, ama ne tuhaftır ki, bu yazı sadece ve sadece 13 resim yazısı işaretinden oluşuyordu; ne yazık ki, hiç sıkılmadan herkesin gözü önünde 500'e yakın karmaşık resim yazısı işaretinden ibaret olan bir yazı sisteminin sadece 13 tanesine sahip olan bir “kültür”e “yazılı kültür” dendi. Sadece yazıda mı? Hayır, şimdi bir de Troya'nın dili muamması vardı ve gönüllerde yatan aslanlara rağmen ne olduğu bir türlü bilinmiyordu. İşte şimdi imdada yetişen o ceket düğmesi büyüklüğündeki mühür “Troyaca”yı Luvice ile eşitledi; ama ne tuhaftır ki dilin sözcük dağarcığı yoktu ve sadece o mühür üzerindeki iki adet özel isimle sınırlıydı! İşte arkeoloji ve filoloji bu derece zorlanıyor ve tahrif ediliyordu ve buna da “bilim” deniyordu ve Batılı bazı oryantalistlerin çevirdikleri bu dolaplara Türk bilim insanları, politikacılar ve basın mensupları inanıyorlardı, alet oluyorlardı, kandırılıyorlardı. İşin en acıklı tarafı ise enayi yerine konmaktı!

İşin daha da kötüsü, bu mührün, Homeros'ta Troya karşılığı olarak kullanılan İlion'un, Hitit metinlerinde geçen ve bunca kafa yormalara rağmen nerede olduğu bir türlü bilinmeyen, ancak bizim kaba taslak Eskişehir-Bursa arasına koymak istediğimiz Wiluşa ile eşitlenmesinde bir belge olarak da kullanılmış olmasıdır. Hattâ daha da ileri gidilerek, Troya bölgesi halkının ve Wiluşalı elçilerin bile Luvice ko-

nuştıkları ileri sürülecek kadar inanılmaz ayrıntılara inilmiştir. Akıl almaz başkaca dalavere ve oldu bittiler de devreye sokuldu. Önce Karabel yazıtı üzerindeki silik ve okunaksız Anadolu Hiyeroglifli yazıt güya bir kez daha ve bu defa doğru olarak(!) okutturuldu ve bu anıtın yakınındaki teritoryuma Mira ülkesi yerleştirildi. Diğer Arzawa devletleri de Batı Anadolu'nun şurasına burasına yeniden serpiştirilince Wiluša ait olduğu topraklardan âdeta kovalandı. Kendisine Batı Anadolu coğrafyasında yer kalmadığını gören zavallı ülke kaçmak, başını alıp bir yerlere sığınmak zorunda bırakıldı. Homeros ve sahte Troya arkeolojisinin kör ettiği gönüllerde zaten ta 1922'lerden beri ona sürekli kucak açan çok güzel bir yer vardı, gelin odası gibi süslenmiş püslenmiş, donatılmış, kazılmış, hazır bekliyordu ve üstelik cismi olmasa da ismi birazcık ona benziyordu, ama ta Eski Hitit çağından beri Hititlerin sadık müttefiki olmayacak kadar Hattuša'dan 1000 km. uzaklıkta bir yerdedi; yurtdışında bir tartışmada şakayla karışık dediğim gibi eski Bangladeş'le Pakistan arasındaki bir benzerlik söz konusuydu sanki; acaba insanlar bunca yolu uçakla mı gelip gidiyorlardı? Burnunun dibindeki kabile ve vasal devletler her an ayaklanıp dururken acaba Wiluša niye bu kadar sadık kalabiliyordu? Ama olsun, yoğun propaganda, destanların yarattığı uyusukluk ve yeniden uydurulan "keşif" in verdiği taşkınlık mesafe, ulaşım ve iletişim kavramlarını unutturmuştu!

Burada Ilion/Troya'nın niçin Wiluša olamayacağı üzerinde fuzuli yere uzun uzun duracak değilim. Ama son araştırmaların onu güney Lydya'ya koyduğunu ve Wiluša'nın asla deniz (veya Boğazlar) kenarında olamayacağıyla ilgili küçük bir gözlemimin altını çizmekle yetineceğim, şöyle ki. Hititler devlet antlaşmalarında yer alan binlerce yemin tanrıları arasına hem kendilerinin, hem de muhatap tarafın tanrılarını sokarlardı. Dolayısıyla Amurru ve Kizzuwatna gibi deniz veya büyük göllerin (çünkü her ikisi de aynı sözcüklerle ifade ediliyordu, bk. hemen aşağıda) kenarında toprakları bulunan ülkelerin tanık tanrıları arasında "Deniz Tanrısı, Büyük Deniz" (A.AB.BA.GAL, *aruna-*) yer alır. Ama II. Muwatali'nin Wiluša kralı Alakšandu ile yaptığı antlaşmada Wiluša tarafında deniz tanrısı geçmez, ama Hititler tarafındaki listede yerini alır, çünkü güney Anadolu ve Doğu Akdeniz sahillerinde onların toprakları vardır! Bundan da tüm açıklığıyla ve kesin kes Wiluša'nın ne deniz, ne de Çanakkale Boğazıyla bir ilişkisinin olduğu sonucu çıkar. Buna rağmen Türkiye'de tarih, arkeoloji ve filoloji alanlarında oldu bittiler yaratan Batılları bilinçsizce taklit ederek Troya bölgesini Wiluša olarak gösteren sahte haritanın sanki İncilmiş gibi her yerde istisnasız kullanılması ise, insanı çileden çıkararak büyük bir ayıptır!

Fantazilerin bir türlü sonu gelmedi. 2003 yazında daha da ileri gidilerek Hattuša Hitit devlet arşivlerinde bundan yüz küsur sene önce bulunmuş tabletler arasında hayali bir Thebes kralının çivi yazılı mektupları bile bulunmak istendi. Mykenli Greklerin, Ege'nin doğu yakasındaki ırkdaşları Hititlerin çivi yazısını daha M. Ö. 15. yüzyıldan itibaren bildikleri söylendi ve artık Kıta Yunaistan'ın Linear A ve B yazıları yanında bir de çivi yazıları olduğu yazıldı ve tüm bu olan bitenler karşısında bizimkiler susmakla kalmadılar, bir de alkışladılar!

Spekülasyonlar bununla da bitmedi. Mühür M. Ö. 2. binyıl Troya'sını yeterince aydınlattıktan, orasını "yazılı" ve halkı Luvice konuşan bir bölge olarak yeterince kanıtladıktan sonra, sanki bir meşaleymiş gibi karanlıklar içinde yüzen M. Ö. 1. binyıla, Demir Devri'ne doğru kaydırıldı ve yeniden tarihlendi. Zaten Troas'a Wilusa'yı yerleştirmekle orasının 2. binyıldaki Luvî kimliği yeterince kanıtlanmamış mıydı? Dolayısıyla şimdi mühüre yeni işlevler düşüyor, onun Hititler sonrası karanlık devirde Hint-Avrupalı fantom Luvî varlığı ile ilgili ipuçları vermesi gerekiyordu. Bu savlara göre M. Ö. 1200'lerde Hitit Devletinin yıkılmasından sonra tıpkı Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye'de olduğu gibi eski Hitit-Luvî gelenekleri ve kültürü ölmemiş, yok olup gitmemişti, yani bir „devamlılık“ söz konusuydu (*Koninuitätsthese*). Şimdi M. Ö. 1200'lerde sönüp giden „büyük Indogermen Hitit meşalesi“nin yerine, gene başka bir Indogermen „Luvî meşalesi“ ateşlenmekteydi! Zaten hemen biraz sonra da "İkinci İyon Kolonizasyonu" vasıtasıyla Grekler bir kez daha Batı Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz sahillerinin yeniden sahipleri olmayacaklar mıydı? Evet, Batı Anadolu'daki Hint-Avrupa kışkırtıcı pekiştirilmeliydi. Bölgedeki Luvî devamlılığının kanıtları, Homeros Destanlarında da arandı ve kökenlerin güya Hititler devrine kadar geri gittiği görüldü. Destanlardaki yerli Anadolu unsurlarının hepsinin de Troya-

lularla ilgili olduğu, buna karşın Anadolu lu olmayan Akaların destanlarda başka türlü tasfir edildikleri ve bundan dolayı Homeros'un şimdiye kadar zannedildiği gibi sadece bir tek "Grek dünyası" değil, aynı zamanda bir de „Anadolu dünyasını (tabii ki Hint-Avrupalı Hitit-Luvi!)“ tasfir ettiği ileri sürüldü. Sözü edilen Anadolu halkı ise, M. Ö. 2. binyıl Hititleri ile 800'lerde Batı Anadolu'da varlıklarını sürdüren ve eski Hitit geleneklerini devam ettiren Luvilerden başkası değildi.

Ama Luvilerin kritik tarihî rolleri bununla da bitmiyordu. Daha da önemlisi, Eski Doğunun kültür verilerini ve nimetlerini Yunanistan'a Hellas'a aktaranlar da Fenikeli Samiler değil, işte bu fantom Indogermen Luvilerdi! Bu kültür verilerinin en önemlileri arasında alfabe yazısı vardı ve işte bu yazıyı şimdiye dek inanıldığı gibi Hellas'a taşıyanlar Semitik Fenikeliler değil, Indogermen Luvilerdi. Yakında İyonya Doğa Felsefesi ve Mucizesini yaratanların da Luvi-Hellen karışımından olan halkların *sym-biose'si* (birlikte yaşayıp ortak kültür üretme) olduklarını iştirsek, şaşmayalım!

Burada insan mantığının kabul etmesi olanaksız bir hata yapılmıştır: Kendileri tarafından değil de Hititler tarafından kullanılan, öğrenilmesi ve yazılması çok zor bir hiyeroglif yazısı kullanan Luviler acaba kendilerinin öğrenip kullanmadıkları Fenike yazısını nasıl olup da Greklere aktarabilmişlerdir? Yanlış anlaşılacak için hemen belirtelim, Geç Hitit devrinde kullanılan Aramice ve Fenikece yazıtları yazdıranlar Luviler değil, Arami kökenli beylerdir! Burada kültür sömürücülüğü açısından Luviler için çıkarılan arslan payına zemin hazırlamak üzere Homeros'u bile yerli Anadolu muhtevası içinde görmek isteyen aşırı Pan-Anatolist görüşü savunanlara şöyle bir taviz verilmiş ve onların susturulması sağlanmıştır: Eski Doğu kültür verilerinin Batı'ya taşındığı yer deniz yolu değil, kuş uçmaz, kervan geçmez, doğudan batıya güvenli bir ulaşım yolu olmayan Anadolu'dur; taşıma işlevini yapanlar ise yerli Anadolu lular, yani Indogermen Luviler'dir. Görüldüğü gibi burada tıpkı Troya kültürünün yerli Anadolu ilişkilerinde olduğu gibi, bir elin verdiğini, diğer elin alması söz konusudur. Açıkça belirtmek gerekirse, Sami-Fenike-İbrani tarih yazıcılığıyla Pan-Indogermanist ideoloji arasında bir koz paylaşılması söz konusudur. Şimdi her taşın altında, dağda bayırda, her sözcük ve onomastikte, batıda, doğuda, güneydoğuda, Toros Dağlarının ıssız yerlerinde Luviler ve Luvilik arayan beyinleri yıkanmış Pan-Luvistlerin foyaları daha iyi anlaşılıyormu?

Yeni Troya hafiri durup dururken Türk arkeologları ve politikacılarına bir jest yaptı ve Troya kültürlerini Ege/Yunan veya Trakya muhtevası içinde değil de, Asya, yani (Orta) Anadolu kökenli olarak gördüğü mesajını verdi. Sonuçta bu propagandasını yerli ve yabancı basında başarılı bir şekilde tanıtmayı başardı. Yüksek sesle bir kez daha soralım: Asya, Anadolu, ama hangi Asya, hangi Anadolu? Sanki o zamanlar Anadolu'da başkaca kavim mensubu insan yokmuş gibi Hattiler, Hurriler, Etrüsklerin ataları ve daha niceleri bir tarafa bırakılarak aslan payı sadece Luvi ve Hititlerin Anadolu'suna, yani Hint-Avrupalılara verildi. Yani bir insan Troya kültürünü Hint-Avrupalı Greklerin elinden alıp, onu gene Hint-Avrupalı Luvilere veriyor ve Türkiye'de hiç kimsenin gıkı çıkmıyor! Kimin malını kime veriyorsun, elindeki kanıtların nedir, rüyada mı gördün, diyemiyor. Türkiye'de arkeoloji zaten entellektüel bir uğraşı olarak ve klüp anlayışıyla yürütüldüğünden, tabii olarak hiçbir klüp üyesi kendi mensubunu gücendirmek istemiyorlardı. Türkiyeli meslekdaşlarıyla iyi geçinmek ve ne olur ne olmaz kapris ve şantajlar sonucu kazı müsaadelerini kaybetmemek pahasına bu klüp anlayışına hemen aşağıda değineceğim greco-phil klasik arkeologlar dışında kalan yabancı arkeologlar da ayak uydurmakta, çok az ilmî tenkidlerde bulunmaktaydılar.

İnsanları "Doğululuk kompleksi" altında inleyen Türkiye kültür tarihçisi Egon Friedell'e bakarak partizan, taraftar ve "yalaka" toplaması kolay ülkelerden birisidir. Daha Amerikan iç savaşları yıllarında Mark Twain İstanbul için "kilise ve camisi bol, lâkin ahlâk ve Whisky'si nadir" dememiş miydi? Türkiye'ye halâ bu gözle bakan Batılıların sayısı hiç de azımsanacak değildir! Utanacaklar, onları haklı çıkarırlardır! Politikacılar neyse de bilim insanlarının kendilerini *clientes* olarak görerek çoğu kez yabancı bir "*patronus*"un himayesine sokmaları, anlaşılacak şey değildir. Genel olarak Troya kazılarını üçüncü kez başlatan kişi önce kendisine Türkiye'de taraftar toplamakla işe başladı. Kullandığı yöntemler arasında, hayranlık yaratma, ezik, silik ve sıradan kişileri "adam yerine" koyma, kazı ekibine dahil etme,

burs verme ve yurtdışına konferansa davet etme vardır. Yalakalar ve işsiz güçsüzler kendi ülkesinde de vardı ve bunlara bilimi ters yorumlayarak kendi tezlerini savunmaları karşılığında iş verildi, sahte bilim siparişi edildi (*Auftragwissenschaft*). Şarlatanlık, Türkçe isim alma ve bunu resmî yazışmalara sokacak kadar ileri götürülmüştür! İşin daha da ilginç ve gülünç yanı, Türkiye’de naylon basın ve diğer medyaların sokaklara kadar taşıdığı bu tür kısır tartışmaları Türkler dışında hiç kimsenin ciddiye almamasıdır. Hiç kimse bu derece aldatıldığının, işletildiğinin farkına varamıyordu! İnsan kendi kendini, meğer bu ülkede ne kadar da çok Pan-Anatolistler varmış da şimdiye dek hiç kendi seslerini duyuramamışlar, Batıdan birilerinin gelip, onların çığırkanlığını yapmasını beklemişler, vah zavallılar, demekten alıkoymuyor! Tabii ki mesele böyle düşünenlerin özgüven eksikliğinde yatmaktadır, çünkü Türkçe isimleriyle böylesi safsataları yazdıklarında hiç kimsenin kendilerine inanmayacağını iyi bilirler! Böylesine akıl almaz bir görüşe karşı koyanlar ise mahkemelere verme ve şantajlar dahil çeşitli yöntemlerle susmaya mahkum ediliyor, baskı altında tutuluyorlardı.

Burada şahsen muharap olduğum baskı yöntemlerinden birine değinmeden edemeyeceğim. Asla tolerans ve şans tanımaz, kendi tezi aleyhine bir konferans verileceğini ne zaman duysa, ya kendisi gelir veya bir ajanını gönderir ve ateşlenmek istenen gerçeği ve anti-tezleri daha başlangıçta söndürmeye kalkışır. Buralarda kendi tezini uzun uzadıya savunurdu. Bir keresinde yurtdışında hemen benim konuşmamdan sonra tartışmada söz almış ve benim konuşma süremden daha uzun konuşunca gösterdiğim tepki karşısında, herkesin gülmesine neden olmuştu. Yanında getirdiği yardımcısı da çok uzun konuşmuştu. Yani her ikisi de “*filibuster*” yöntemini kullanmışlardı. Taktik hep aynıydı. Aklınca Troya’yı büyük kent, büyük kültür ve ticaret merkezi yapan hayalî öğeleri sayar, haklı mazlum rolü oynar, kendisini acındırırdı. Böyle durumlarda ona en çok kananlar ise, bizim yufka yürekli ve saf Türkler olurlardı! Bazı Türk meslekdaşlarının sırf “Alman dostlarını” gücendirmeme pahasına ilgili olayları aydınlatmaya yönelik yazılarını dergilerinde basmadıklarına bile tanık oldum!

Troya hafirinin bu tezlerine Alman klasik arkeologları şiddetle karşı çıkıyorlardı. Türkiye’de çoğu insan, bu kişilerin “Türk düşmanlığı” yüzünden bunu yaptıkları yanlışına düşebilmekteydiler. Aşırı philhellenlikleri dolayısıyla Türkleri sevmeleri elbette beklenmeyen bu insanların “Troya Grek dünyası içinde değildir” tezine karşı çıkmalarının nedeni tamamen başkadır ve gayet tabiidir. Çünkü onlar Alman kültürünün temelini oluşturan Grek kültürünün dayanaklarından birini ve en önemlisini Asyalılara kaptırarak kaybedecekleri endişesindeydiler ve bu konu ne Türk basınında, ne de bilim çevrelerinde maalesef doğru dürüst kavranmış değildi. Caesar’ın hakkını Caesar’a teslim etmek gerekirse, bir de açıkçası bilim etikleri böylesi şarlatanlıklara izin vermiyordu! Aksi halde somut Troya’sız bir Homeros’un ne değeri kalırdı ki? Binlerce yıllık Doğu-Batı veya Hıristiyan-Müslüman husumetinin bir avuç toprak yığını Troya arkeolojisi veya kör bir şair üzerinden sona erdirilemeyeceğini göremeyen Türkler Turcophil veya Pan-Anatolist zannettikleri ve sırf bu yüzden Troya hafirinin suçsuz yere kendi ırkdaşlarının saldırısına hedef olduğunu sanmakta ve ona adeta acıtmaktaydılar. Türk resmî makamları bile benzer şekilde davrandı. O insan, sadece duygularına kapılarak hareket eden, Türkler için elinde kılıcı, tüm tehlikeleri göze alarak “Türk tezini, Türk davasını” kendi ırkdaşlarına karşı savunmaya soyunmuş bir elçi, bir kahraman olarak algılandı. Yoksa bir Türk arkeoloğu Troya hafirinin tezlerine bu subjektif açıdan karşı çıkan aynı üniversiteden bir Alman meslekdaşının haklı endişelerini “sıkıntılı ... üzücü” bulmazdı. Her nedense bu insana, sanki elinde Türklerle Avrupa Ortak Pazarı kapılarını açacak sihirli bir asa taşıyan Don Kişot olarak bakılıyordu. Bu gülünç çaresizliği Brüksel’de verdiğim bir konferansta ironik olarak şöyle özetlemiştim:

“Trojan archaeology is currently concerned to produce a non-existent, virtual “Trojan Culture” as of native Anatolian origin and seeks the roots of European, as well as Turkish culture in Troy. It is aimed to prove a common cultural origin for both the Europeans and the Turks and thus open the doors of European Union to the Turks. We must honestly quest: Would the Trojan Archaeology alone overcome all historically rooted obstacles, difficulties and burdens, and economic, cultural and religious difficulties existing since centuries between Bruxelles and Ankara?”

Böyle söyleyip yazan tek ben değilim. Bakın sesini duyuramayanlardan bir başka meslekdaş nasıl yazmış: “*Ama maalesef Hisarlık hafirleri hayatı kendileri için zorlaştırıyorlar. Wilusa'nın Skamandros Vadisine konması üzücü bir felakettir ve Hisarlık kazısının görkemli sonuçlarına sahte bir tarihi görünüm verir; bu sonuçları tarih ve Homeros araştırmaları için bir araç olarak kullanmak isteyenlerin gayretlerini de kötürüm hale getirmektedir*” (Jørgensen).

Tanrı kulunu şaşırmasın derler ya, Türkiye'yi kör bir şair ve arkeoloji üzerinden Avrupa'ya sokmak uğruna benzer medetler Çatalhöyük neolitik kültüründen bile umulmakta ve Avrupa'da haklı nedenlerle alay konusu olmaktadır. Hint-Avrupalıların anayurdu Anadolu, Avrupa'nın ilk tarımcılarının da Anadolu oldukları safsatalarını ise sadece anmakla geçiştireceğim!

Tüm bu orientalist dalaverelere kandığı anlaşılan ve Türkiye'nin Avrupa Ortak Birliğine alınması için tüm değerleri ayaklar altına alarak adeta yalvaran eski bir başbakan ve cumhurbaşkanı 1988 yılında “*La Turquie En Europe*” başlıklı güya Türkiye'yi tanıtıcı kitabında Türkler Anadolu'ya geleli bu topraklarda bir yabanî ot dahi bitmemiştir veya Türklerin Anadolu'da kamış kulübelere başka neleri vardır diyen Suriyeli, Avrupalı ve İngilizleri aratmamacasına şunları yazabiliyordu: “*Bizi Türk sayarak dışlıyorsanız bilin ki bizim Türk denecek bir şeyimiz yoktur, uygarlık adına neyimiz varsa hepsini Yunanlılardan aldık, bizim kültürümüz Yunan kültürüdür, oğlumun adı olan Efe bile Yunancadır; Avrupa Birliği'ne girmemiz için kültürel engel yoktur*”.

O cumhurbaşkanının yanıldığı bir nokta vardır ve bu da özel isimlerle bir kültürün asla alınıp uyarlanamayacağıdır, Türkiye'de asıl alınan kültür Grek değil, maalesef Arap-İslâm kültürüdür. Böyle safsatalara kanan bürokratlar, içinde bir kez olsun “Türkiye, Anadolu” geçmeyen ve 2004'te çevrilen Troya filminde kullanılan tahta atı bile satın alıp, biryerlere koyuyorlardı. Boş hayallerle geçirilen yıllara mı, yoksa orientalist oyunlara kolayca kanıp iyice rezil rüsva olan insanlarımıza mı acımalı bilemiyorum. Ben şahsen her ikisine de acıyor, kızıyor ve hayıflanıyorum!

Türkiye'nin kendi millî tarihi açısından bakıldığında çıkarılacak sonuç gayet basittir. Tarih ve arkeoloji yorumları Batı standart ve çıkarları doğrultusunda ta el kitaplarının içine kadar girmiştir. Yukarıda ortaya konan gerekçeler ve tartışılan gerçekler ışığında bu elbise Türkiye'ye yakışmaz, giyerse ki giyiyor, ona kefen, ateşten gömlek olur! Bunu bağırana çatlak ses olarak bakmak haksızlıktır! Türkiye Rusya, Japonya, Çin, Güney Kore ve Hindistan gibi sonradan Avrupalılaştıran ve endüstrileşen ülkelerin aksine, tüm yakınlığına ve avantajlarına rağmen ne teknolojisi, ne de hümanizmasıyla Avrupa'nın özüne sızamamıştır. Sencer Şahin'in tabiriyle teknoloji üretemeyen bir toplum, uygar olmaktan çok uzaktır! Avrupalılığın iki temel unsuru Hellenizm ve Judeo-Hıristiyanlık kullanılarak sızılması din ve kültürde asimilasyona neden olur fobiyası engel olmuştur. Beyaz Türklerin bir ara gönülsüzce denedikleri gibi Hellenizm üzerinden ana kaynaklara inilerek girilmesi de ciddiye alınmamış, Avrupalı aracı kültür simsarlarının tekeline başvurulmuştur. Türk aydını bugün Yunan-Roma klasiklerini halâ Fransızca, Almanca veya İngilizce çevirilerinden okumaktadır. Kuranı bile Türkçe okumayan bir milletten, bu klasikler ile Tevrat ve İncil'i aslından okuması da tabii ki beklenemezdi ve işte ortaya böylesine korkunç bir sorun çıktı. Herhalde çaresizlik ve şaşkınlıktan olacak, bugünlerde insanlığa ve yeni nesillere ne vereceği bilinmeyen Osmanlıca eğitime başlıyorlar. Bunun neye yarayacağını ben biliyorum: anadilleri Türkçe'yi ve ikinci dilleri İngilizce'yi bile doğru dürüst öğrenmekten aciz, gece gündüz, hafta sonu demeden özel dersaneleri ve yabancı okulları tika basa dolduran zavallı insanlara yapılan işkencenin ve onlar üzerinden yapılan ve cömertçe cep şişiren soygunun dozajını biraz daha arttırmak ve zaten bir işe yaramayan zihin ve beyinleri biraz daha keçelendirmek ve bulandırmak! Türkiye her konuda tam bir çıkmazın içine girdi, göz göre göre kendisini bir labirentin içine hapsetti!